

RMDS 05.20

4. izdanje
20.07.2006.

Aktivnosti uništenja SALW

Šef kancelarije,
SEESAC,
UNDP Beograd,
Internacionalnih Brigada 56,
11000 Beograd,
Srbija

E-mail: rmds@undp.org.yu
Telefon: (+381) (11) 344 63 53
Fax: (+381) (11) 344 63 56

1 Informacija o prevodu prema ISO Vodiču 47

Tip dokumenta: Regionalni standardi razoružanja na mikro nivou	Originalna referenca: RMDS 05.20	Jezik prevoda: Bosanski, srpski i hrvatski (BSH)
		Originalni broj i datum izdanja RMDS 05.20 (2006)
Naslov prevoda: RMDS 05.20 (Smernice) i aktivnosti uništenja SALW		

Naslov originala: RMDS 05.20 (Guidelines) and SALW destruction activities

Izjava o izvoru i potvrda autentičnosti: Ovaj dokument je prevod originalnog engleskog (britanskog) teksta, kojeg je objavio SESAC Beograd, Srbija. Njegovu tačnost SEESAC je potvrdio na osnovu raspoloživih tehničkih informacija, te ga tako priznao kao zvaničan prevod
--

Datum objavljivanja prevoda: 2006.
--

Upozorenje

Ovaj dokument važi od datuma navedenog na naslovnoj stranici. Pošto su Standardi za regionalno razoružanje na mikro nivou (Regional Micro-Disarmament Standards, RMDS) podložni redovnom pregledanju i revidiranju, korisnici bi trebalo da redovno posećuju Web lokaciju RMDS projekta kako bi proverili trenutno stanje: www.seesac.org

Obaveštenje o autorskim pravima

Ovaj dokument predstavlja Standard za regionalno razoružanje na mikro nivou u jugoistočnoj i istočnoj Evropi (RMDS) i zaštićeno je vlasništvo UNDP. Ovaj dokument u celini, kao ni jedan njegov deo, ne smeju biti reprodukovani, čuvani ili prenošeni ni u kakvom obliku, niti bilo kojim sredstvima, za bilo koju drugu svrhu bez prethodnog pisanog dopuštenja dobijenog od SEESAC, koji zastupa UNDP.

Ovaj dokument se ne sme prodavati.

Šef kancelarije
SEESAC
UNDP Beograd
Internacionalnih Brigada 56
11000 Beograd
Srbija

E-mail: rmds@undp.org.yu
Telefon: (+381) (11) 344 63 53
Fax: (+381) (11) 344 63 56

Sadržaj

1	Informacija o prevodu prema ISO Vodiču 47	i
	Sadržaj	iii
	Predgovor	iv
	Uvod	v
	Aktivnosti uništenja SALW	1
1	Namena	1
2	Reference	1
3	Termini i definicije	1
4	Uništenje municije i eksploziva	1
5	Uništenje oružja	2
5.1	Opšte informacije	2
5.2	Redosled planiranja i uništenja	3
6	Polje nadležnosti	4
6.1	Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj (UNDP)	4
6.2	Regionalne organizacije	4
6.3	SEESAC	4
6.4	Nacionalna struktura nadležna za SALW	4
6.5	Organizacije za kontrolu SALW	4
6.6	Nacionalne i regionalne zajednice	5
	Aneks A (Normativni) Reference	6
	Aneks B (Informativni) Termini i definicije	7
	Aneks C (Informativni) Tehnologija i tehnike uništenja	9

Predgovor

Na dan 8. maja 2003. godine raspravljalo se o razvijanju standarda i smernica za regionalno razoružanje na mikro nivou¹ tokom seminara o „lakom i malokalibarskom naoružanju **SALW** – **Godinu dana posle primene Plana Pakta za stabilnost**“ čiji je sponzor bio Regionalni centar za pomoć pri verifikaciji i implementaciji kontrole naoružanja (RACVIAC). Postignuta je opšta saglasnost o tome da su takvi standardi i smernice poželjni, i SEESAC se složio da razradi okvire, a zatim i da preuzme odgovornost za budući razvoj regionalnih standarda. Dogovoreno je da će Regionalni standard razoružanja na mikro nivou (RMDS) biti organizovan tako da pruža podršku radu na operacionom nivou, i da će ići dalje od veoma uopštenih dokumenata o „najboljoj praksi“ kakvi su trenutno dostupni. Posle široke rasprave između zainteresovanih strana u vezi sa statusom RMDS, dogovoreno je da će se termin „standardi“ koristiti da se naznače tehnička pitanja, dok će se „smernice“ odnositi na „programska“ pitanja. Ceo paket će i dalje ostati pod nazivom RMDS radi lakšeg snalaženja, ali svaki pojedinačni dokument pokazivaće da li na njega treba gledati kao na „standard“ ili na „smernicu“.

Ovaj RMDS² odražava razvoj operativnih procedura, prakse i normi koje su se pojavile tokom prethodne četiri godine u oblasti kontrole lakog i malokalibarskog naoružanja (Small Arms and Light Weapons, SALW)³. U oblasti regiona i van njega utvrđeni su primeri najbolje i najnovije prakse, i prikazani prema potrebi u okviru ovog RMDS/G.

SEESAC ima mandat po Planu za regionalnu implementaciju Pakta za stabilnost (Stability Pact Regional Implementation Plan) da, između ostalog, ispunjava sledeće operativne ciljeve: 1) da razmenjuje informacije i unapređuje saradnju u uspostavljanju i primeni SALW programa i pristupa u nadzoru i smanjenju naoružanja među akterima u regionu; i da 2) uspostavlja veze i koordinira ovaj program sa drugim relevantnim regionalnim inicijativama. Razvoj RMDS je jedno od sredstava da se taj mandat ispuni.

Rad na pripremi, prover i revidiranju tih standarda vodi SEESAC, uz podršku međunarodnih, vladinih i nevladinih organizacija i konsultanata. Najnovija verzija svakog standarda, zajedno s informacijama o radu na razvoju, može se naći na Web lokaciji www.seesac.org. RMDS će biti revidiran barem svake treće godine, kako bi odražavao razvoj SALW normi i praksi nadzora, i kako bi izmene bile uvedene u međunarodnu regulativu i zahteve. Poslednja revizija urađena je 1. marta 2006, i ona odražava razvoj Standarda UN integrisanog razoružanja, demobilizacije i reintegracije (IDDRS) www.unddr.org, koji sadrže i RMDS/G kao normativnu odrednicu po pitanjima razoružanja i kontrole SALW.

¹ Definiše se kao: “Nadziranje, prikupljanje, kontrolisanje i konačno uništavanje malokalibarskog naoružanja, odgovarajuće municije i eksploziva i lakog naoružanja kod boraca, a često i kod civilnog stanovništva. Ono uključuje razvoj odgovornih programa upravljanja oružjem i municijom”. Nekada se koristio kao sinonim za kontrolu SALW, ali je danas kontrola SALW opšte prihvaćeni termin. Termin razoružanje na mikro-nivou se u ovom dokumentu koristi samo radi doslednosti u nazivu RMDS/G, kako se ne bi menjao naslov standarda.

² Plan i format RMDS zasnovani su na izuzetno uspešnim Međunarodnim standardima o delovanju mina (International Mine Action Standards, IMAS). SEESAC se zahvaljuje Službi UN za protivminsko delovanje (UNMAS) na saradnji tokom razvoja RMDS.

³ Ne postoji dogovorena međunarodna definicija za SALW. Za svrhe RMDS može se primeniti sledeća definicija: “**Sva smrtonosna konvencionalna borbena tehnika koju mogu nositi pojedinačni borci ili lako vozilo, i koja ne zahteva značajne mogućnosti logističke podrške i održavanja.**”

Uvod

Lako i malokalibarsko naoružanje i municija su sami po sebi opasni. U pogrešnim rukama, i u dovoljnim količinama, mogu uticati na političku destabilizaciju i dovesti do razbuktavanja konflikta. Kao takvi mogu prouzrokovati veliku opasnost kako za nacionalnu vladu tako i za međunarodne i regionalne mirnodopske napore. Najefikasniji način da se drže pod kontrolom je putem programa kontrole SALW. U ovom RMDS ustanovljeni su tehničke smernice i zahtevi najbolje prakse programa uništenja malokalibarskog oružja, od ideje do realizacije, radi maksimalne efikasnosti i bezbednosti.

Fizičkom uništenju oružja mora se prići kao posebnom problemu u okviru uništenja municije i eksploziva. Poređenja radi, fizičko uništenje prikupljenog oružja mnogo je jednostavnije i bezbednije od fizičkog uništenja municije.

Uništenje municije i eksploziva je visoko stručan zadatak koji na bezbedan, efikasan i efektan način može obaviti jedino odgovarajuće obučeno i kvalifikovano osoblje. Služba Ujedinjenih Nacija za protivminsku akciju (UNMAS) razvila je Međunarodne standarde o protivminskom delovanju (IMAS) koji obuhvataju uništenje anti-personalnih (protiv-pešadijskih) mina, ali ovi standardi imaju zajedničko polazište, i mogu se efikasno primeniti za uništenje zaliha više tipova municije. Stoga su IMAS 11.10 do 11.30 izabrani kao normativne reference ovog standarda, i oni čine glavnicu onoga što je urađeno u ostalim međunarodnim organizacijama.

Ovaj RMDS se stoga koncentriše uglavnom na fizičko uništenje oružja.

Aktivnosti uništenja SALW

1 Namena

U ovom RMDS utvrđeni su vodeći principi i stručna metodologija za bezbedno planiranje i izvođenje aktivnosti uništenja SALW kao vida podrške programu kontrole SALW.

Da bi bila efikasna, važno je da se ova stručna metodologija uvede u fazama strateškog, operativnog i detaljnog planiranja misije u okviru razvoja programa. Finansijski troškovi ove stručne metodologije su niski u poređenju sa ukupnim troškovima programa, pa ipak imaju potencijal da znatno utiču na uspeh programa.

2 Reference

Lista normativnih referenci data je u Aneksu A. Normativne reference su važni dokumenti na koje se poziva u ovom standardu, i koje čine sastavni deo odredbi istog.

3 Termini i definicije

Lista termina i definicija iz ovog Vodiča navedena je u Aneksu B. Kompletan glosar svih termina i definicija iz serije RMDS dat je u RMDS 02.10.

U RMDS seriji standarda, reči 'mora', 'treba' i 'može' se koriste radi izražavanja određene mere pridržavanja. Upotreba ovih reči je u skladu sa jezikom koji se koristi u svim ISO standardima i smernicama.

- a) 'mora' se koristi za iznošenje zahteva, metoda ili specifikacija koji se primenjuju u cilju saobražavanja standardu;
- b) 'treba' se koristi za ukazivanje na preporučene zahteve, metode ili specifikacije; i
- c) 'može' se koristi za ukazivanje na mogući metod ili pravac delovanja.

Termin 'nacionalna nadležna struktura' odnosi se na državne odsek(e), organizaciju(je) ili instituciju(je) u svakoj SALW zemlji koja ima dužnost da reguliše, upravlja i koordinira SALW aktivnostima.

4 Uništenje municije i eksploziva

Bezbedno uništenje vraćene ili zarobljene municije i eksploziva postavlja niz tehničkih izazova. Na najnižem nivou, miniranje više različitih sredstava, za razliku od uništenja jednog neeksplozivnog ubojnog sredstva na licu mesta (UXO), složen je problem, koji zahteva znatan nivo dodatne obuke iznad onoga što se obično nudi terenskom inženjeru ili tehničaru za EOD. Neispravne procedure mogu dovesti do dodatnog zagađenja lokalne oblasti od UXO ako miniranje nije pravilno pripremljeno i municija je "ispala" van granica radnog mesta. Ova municija može biti izložena spoljnim silama sličnim onima kada se ispaljuje. Ove sile (obrotna, povlačeća, centripetalna i potisna), su zapravo sile koje koristi proizvođač upaljača za naoružavanje municije, tako da u stvari, municija može da ostane u naoružanom stanju i stoga da ne bude bezbedna.

Scenario "ispale municije" zahteva potpuno isplanirane operacije čišćenja UXO u čitavoj zoni oko rovova za miniranje, koje operacije su skupe, opasne i zahtevaju vreme. Čitav ovaj scenario može se izbeći ispravnim planiranjem miniranja u fazi procene rizika neke operacije kontrole SALW. Zbog toga bi teren za miniranje kad god je to moguće, trebalo da bude blizu tačke prikupljanja oružja, kako bi se obezbedilo brzo uništenje svih vrsta nesigurne ili nestabilne municije ili

eksploziva koji predaje lokalno stanovništvo.⁴ Moraju se uzeti u obzir saveti inženjera, te stručnjaka za eksplozive kako bi se obezbedilo da izbor lokacije ne ugrozi civilno stanovništvo, njihovu imovinu ili ostale objekte i službe.

Industrijski nivo uništenja municije i eksploziva (demilitarizacija) kombinuje veštine proizvodnje, mašinstva, hemijske i industrije eksploziva. Još jednom treba reći da je ovo vrlo stručan posao, i menadžeri programa SALW moraju slediti odgovarajuće nezavisne tehničke instrukcije tokom faze planiranja programa kontrole SALW.

Sledeći IMAS obuhvataju uništenje zaliha municije i eksploziva i stoga se smatraju normativnim referencama za ove RMDS:

- a) IMAS 11.10 – Uništenje zaliha;
- b) IMAS 11.20 – Operacije otvorenog spaljivanja i otvorene detonacije (OBOD);
- c) IMAS 11.30 – Smernice za nacionalno planiranje.

Nacionalne strukture i organizacije za uništenje moraju konsultovati i slediti smernice koje se navode u ovim IMAS prilikom planiranja i izvođenja uništenja municije i eksploziva. Najnovije verzije IMAS mogu se potražiti na www.mineactionstandards.org.

Dalji saveti o primeni IMAS na operacije uništenja municije i eksploziva širih razmera mogu se dobiti od SEESAC-a.⁵

5 Uništenje oružja

5.1 Opšte informacije

Opšte je prihvaćeno da je program kontrole SALW direktno povezan sa finalnim uklanjanjem prikupljenog oružja.

Uvođenje trenutnog i sistematskog procesa uništenja vraćenog oružja znatno doprinosi sprečavanju budućeg njegovog širenja. Neprekidno prisustvo takvog oružja neizbežno doprinosi destabilizaciji te oblasti i predstavlja potencijal za ilegalnu trgovinu oružjem. Ako javnost primeti da oružje koje predaju biva jednostavno prebačeno negde drugde, bilo legalnim ili ilegalnim putem, onda će osnovno poverenje javnosti u program propasti. Još jednom, moraju se slediti principi transparentnosti, mogućnosti evidentiranja, bezbednosti i kontrole tokom procesa uklanjanja, kako bi se obezbedilo da ovaj proces bude zakonit u očima svih učesnika.

Prethodni programi kontrole SALW su obično razmotrali finalno uklanjanje vraćenog oružja na ad hoc bazi. Nedostatak finansijskih sredstava i resursa tokom mnogih programa je omelo ovaj finalni proces uništenja. Na primer, u Mozambiku, oružje je prvobitno stavljano pod kontrolu UN, ali samo je ograničena količina oružja uništena i "misija više nije mogla ništa da učini jer nije imala budžet za uništenje niti je uspela da nađe donatora da finansira program".⁶ Ovo je obeshrabrujuće jer postoji širok dijapazon tehnika i tehnologija uništenja, a potrebni ljudski i finansijski resursi nisu bili previsoki u odnosu na procentualne troškove čitavog mirnodopskog korpusa UN.

Postoji zato više dobrih razloga zašto se planiranje i resursi za finalni proces uništenja moraju uvrstiti u bilo kakav projekat kontrole SALW. Zaista, moglo bi se tvrditi da donatori imaju moralni imperativ da obezbede da se takav jedan proces uključi u projektni plan pre nego što se dobije

⁴ Često će postojati potreba za izbalansiranim informacijama jer ovaj zahtev može uticati na izvođenje operacija. Ako se odluči da nije potrebno imati odgovarajuću zonu bezbednosti, onda se mora napraviti formalna procena opasnosti radi utvrđivanja stepena rizika.

⁵ OEBS Dokument o zalihama konvencionalne municije, FSC.DOC/1/03, Beč, 19. novembar 2003. pruža mehanizam upravljanja i uništenja zaliha konvencionalne municije.

⁶ Seminar o malokalibarskom naoružanju, 18. – 20. februar 1999, Ženeva, Herbert WULF, BICC.

ovlašćenje za finansijsku pomoć. Snabdevanje potrebnim materijalom za uništenje je isto toliko važno i doprinosi uspehu programa kao i početna politička volja, kao i metodologija vraćanja oružja.

5.2 Tehnike i tehnologije uništenja

Tehnike i tehnologije uništenja koje se izaberu za neki određeni program zavise od većeg broja faktora:

- a) tip oružja;
- b) količina oružja;
- c) raspoloživi prirodni/lokalni resursi i tehnologija;
- d) finansijske pretpostavke;
- e) infrastruktura za prenošenje oružja;
- f) bilo kakva ograničenja bezbednosti; i
- g) potrebe informisanja javnosti o problemu SALW.

Rezime trenutno dostupnih tehnika i tehnologija uništenja dat je u aneksu C. One se veoma razlikuju po troškovima i efikasnosti, i što je još važnije u pogledu mogućnosti verifikacije.

Koja god tehnika uništenja da se koristi, javna ceremonija uništenja sa prisustvom medija je važna komponenta. Takva jedna ceremonija ima izuzetnu simboličnu snagu i doprinosi uspostavljanju javnog poverenja kako u bezbednost i mere izgrađivanja poverenja tako i u nacionalne mirnodopske procese.

5.2 Redosled planiranja i uništenja

Uništenje oružja trebalo bi izvoditi sledećim redosledom:

- a) utvrđivanje tipa i količine oružja koje se uništava;
- b) ispitivanje i biranje najpogodnije opcije za uništenje. (U ovoj fazi procesa planiranja treba poslušati stručne savete);
- c) utvrđivanje finansijskih troškova uništenja. (Ovde je neophodna stručna ekspertiza kako bi se utvrdili pravi troškovi; SEESAC poseduje banku podataka odgovarajućih cena u regionu);
- d) razvoj plana vezanog za medije
- e) informisanje međunarodnih organizacija, medija i NVO o datumu i lokaciji operacije uništenje;
- f) utvrđivanje plana sigurnosti za prenošenje oružja i operacije uništenja;
- g) izvođenje svih neophodnih operacija preliminarne obrade, (otklanjanje komponenata, procedure⁷ evidentiranja, deformacija itd), mada se one mogu izvesti i objektu za finalno uništenje;
- h) prenošenje oružja na lokaciju za uništenje, kako bi se obezbedilo da se preduzmu odgovarajuće mere bezbednosti radi zaštite oružja u tranzitu;
- i) utvrđivanje efikasnog i preciznog sistema evidentiranja na objektu za uništenje;

⁷ Idealno bi bilo kada bi se informacije o oružju (t.j. tip, kalibar, serijski broj, monogrami/oznake zemlje i /ili proizvođača) mogle arhivirati u bazu podataka. Ove informacije bi mogle biti korisne u budućim aktivnostima pronalazjenja oružja.

- j) fizičko uništenje oružja;
- k) praćenje i verifikaciju operacije uništenja treba da na sebe preuzmu međunarodni posmatrači, predstavnici medija i NVO; i
- l) čuvanje zapisnika o uništenju kod nacionalne strukture nadležne za SALW.

6 Polja nadležnosti

6.1 Razvojni program Ujedinjenih Nacija (UNDP)

UNDP ima opštu funkciju da omogući, podržava i podstiče na efikasno vođenje programa kontrole SALW, neprekidnom revizijom RMDS u cilju razmatranja i eventualnog razvijanja normi i prakse kontrole SALW, kao i informisanjem relevantnih učesnika o bilo kakvim izmenama u međunarodnom zakonodavstvu i zahtevima.

UNDP bi trebalo da primeni RMDS na svoje programe, aktivnosti i ugovore po pitanju SALW intervencija, u regionu jugoistočne i istočne Evrope izuzev u slučaju da lokalna situacija isključuje njihovu efikasnu primenu. U takvim okolnostima, kada jedna ili više RMDS ne odgovaraju situaciji, UNDP će obezbediti alternativne specifikacije, uslove i smernice.

6.2 Regionalne organizacije

U nekim oblastima sveta, regionalne organizacije su dobile ovlašćenje od svojih država da koordiniraju i podržavaju programe za kontrolu SALW u okviru državnih nacionalnih granica, napr. SFOR u Bosni i Hercegovini.

U tim okolnostima regionalna organizacija bi trebalo da preuzme mnoge odgovornosti i ulogu nacionalne strukture nadležne za SALW, i mogla bi da funkcioniše i kao medijum za donacije. Odgovornosti i funkcije regionalnih organizacija za kontrolu SALW razlikuju se od jedne države do druge i mogu podlagati posebnim Memorandumima razumevanja ili sličnim sporazumima.

6.3 SEESAC

SEESAC pruža operativnu i tehničku podršku, i upravlja informacijama, u okviru resursa i na zahtev, svim programima SALW intervencija u regionu jugoistočne i istočne Evrope.

6.4 Nacionalna struktura nadležna za SALW

Nacionalna struktura nadležna za SALW trebalo bi da obezbedi uslove koji omogućavaju efikasno upravljanje nacionalnim projektima za uništenje SALW. Nacionalna SALW struktura je nadležna za razvoj i upravljanje programom za prikupljanje SALW u okviru sopstvenih nacionalnih granica.

Nacionalna struktura nadležna za SALW odgovorna je za uspostavljanje i održavanje nacionalnih propisa i procedura za upravljanje operacijama prikupljanja SALW. Ove nacionalne regulative i procedure treba da budu u skladu sa RMDS, i ostalim nacionalnim i međunarodnim standardima, propisima i zahtevima.

6.5 Organizacije za kontrolu SALW

NVO, komercijalna preduzeća i druge organizacije koje učestvuju u operacijama uništenja SALW moraju ustanoviti SOP instrukcije i procedure koje omogućavaju da se operacije uništenja SALW izvode efikasno, brzo i bezbedno. Ove SOP treba da se zasnivaju na odgovarajućim nacionalnim propisima, ili u njihovom odsustvu RMDS.

6.6 Nacionalne i regionalne zajednice

Odgovornost je nacionalnih i regionalnih zajednica, ili drugih zainteresovanih strana, da podržavaju nacionalnu SALW strukturu, kao i ostale regionalne i međunarodne strukture u njihovom donošenju i implementaciji mera za prikupljanje SALW, i kao rezultat toga uništenju oružja.

Aneks A **(Normativni)** **Reference**

Normativni dokumenti koji slede sadrže odredbe koje, kroz reference u ovom tekstu, predstavljaju odredbe ovog dela standarda. Nijedna od ovih publikacija se ne odnosi na zastarele reference i njihove kasnije amandmane ili revizije. Bez obzira na to, strane u ugovoru zasnovanom na ovom delu standarda svakako bi trebalo da istraže mogućnost da primene najskorije izdanje normativnih dokumenata koji su naznačeni dalje u tekstu. Za važeće reference, važi najnovije izdanje normativnog dokumenta na koji se one oslanjaju. Članovi ISO i IEC redovno prave registre trenutno važećih ISO ili EN:

- a) OEBS Dokument o zalihama konvencionalne municije, FSC.DOC/1/03, Beč, 19. november 2003;
- b) IMAS 11.10 – Uništenje zaliha;
- c) IMAS 11.20 – Operacije otvorenog spaljivanja i otvorene detonacije (OBOD); i
- d) IMAS 11.30 – Smernice za nacionalno planiranje.

Treba koristiti najnoviju verziju/izdanje ovih referenci. SEESAC poseduje primerke svih referenci korištenih u izradi ovog standarda. SEESAC takođe vodi evidenciju najnovijih verzija/izdanja RMDS standarda, vodiča i reference, i oni se mogu potražiti na veb sajtu RMDS: <http://www.seesac.org/>. Nacionalne strukture nadležne za SALW, poslodavci i druga zainteresovana tela i organizacije bi trebalo da nabave ove primerke pre nego što započnu sa izvođenjem SALW programa.

Aneks B **(Informativni)** **Termini i definicije**

B.1.1 **demilitarizacija**

ceo spektar procesa koji naoružanje, municiju, mine i eksplozive onesposobljavaju za svrhu kojoj su bili izvorno namenjeni.⁸

Napomena: Demilitarizacija ne uključuje samo proces konačnog uništenja, nego i sve ostale aktivnosti transporta, skladištenja, prebrojavanja i prethodnog procesovanja, koje su podjednako važne za postizanje krajnjeg rezultata.

B.1.2 **uništavanje**

proces konačnog dovođenja oružja, municije, mina i eksploziva u inertno stanje u kojem ne mogu da funkcionišu onako kako su napravljeni.

B.1.3 **eksplozivi**

supstanca ili mešavina supstanci koja pod spoljnim uticajem može brzo da oslobodi energiju u obliku gasova i toplote. [AAP-6]

B.1.4 **municija**

kompletan uređaj napunjen **eksplozivima**, gorivom, pirotehničkim sredstvima, smešom za opaljivanje, ili nuklearnim, biološkim ili hemijskim materijalom koji se upotrebljava u vojnim operacijama, uključujući i **uništavanja**. [AAP-6].

Napomena: U uobičajenoj upotrebi, engleski izraz "munitions" (u množini) označava vojno naoružanje, opremu i municiju.

B.1.5 **razoružanje na mikro nivou**

prikupljanje, kontrola i uklanjanje malokalibarskog naoružanja, municije, eksploziva, lakog i teškog naoružanja od boraca, a takođe, često, i od civilne populacije. Njegov sastavni deo je i razvoj programa za odgovorno upravljanje oružjem i municijom.

B.1.6 **nacionalne vlasti**

u kontekstu SALW, ovaj termin se odnosi na vladina ministarstva, organizacije ili institucije u zemlji nadležnoj za propisivanje, upravljanje i koordinaciju SALW aktivnosti.

B.1.7 **lako i malokalibarsko naoružanje (SALW)**

Svo smrtonosno oružje koje može da nosi pojedinačni borac ili lako vozilo i koje ne zahteva ozbiljnu logističku podršku i održavanje.

Napomena: U opticaju je veći broj definicija pojma SALW i međunarodni konsenzus o «ispravnoj» definiciji tek treba da bude postignut. Gore navedena definicija će se koristiti za potrebe RMDS.

B.1.8 **standard**

⁸ IMAS 11.10.

standard je dokumentovani dogovor koji sadrži tehničke specifikacije ili druge precizne kriterijume, koje treba koristiti konzistentno, kao pravila, smernice ili definicije karatktersistika, da bi se osiguralo da materijali, proizvodi, procesi i usluge odgovaraju svojoj svrsi.

Napomena: Cilj RMDS je da poboljša bezbednost i efikasnost kontrole SALW podržavanjem poželjne procedure i prakse kako u glavnim štabovima, tako i na terenu. Da bi bili efikasni, standardi treba da budu merljivi, mogući, proverljivi i pogodni za definisanje.

B.1.9

zaliha

*u SALW kontekstu, ovaj termin se odnosi na veliku, nagomilanu zalihu **oružja** i **eksplozivnih sredstava**.*

B.1.10

uništavanje zaliha

fizičke aktivnosti i procedure za uništavanje koje vode ka smanjivanju nacionalnih **zaliha**.

Aneks C (Informativni) Tehnologija i tehnike uništenja

SER	TEHNIKA / TEHNOLOGIJA	OBJAŠNENJE	PRIMER ZEMLJE	PREDNOSTI	NEDOSTACI
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
1	Topljenje i recikliranje	Upotreba industrijskih objekata za topljenje čelika u cilju potpunog topljenja oružja.	Srbija i Crna Gora	☐ Ograničen period obuke ☐ Jednostavnost ☐ Jeftino i efikasno ☐ Ograničen pre-processing ☐ Minimalna radna snaga ☐ Potpuna vidljivost i simboličnost ☐ Zagarantovano uništenje ☐ Delimični povraćaj troškova prodajom otpada	☐ Zahteva odgovarajuće industrijske objekte ☐ Zahteva ograničen pre-processing
2	Industrijske mašine	Upotreba industrijskih mašina za sečenje SALW na neupotrebljive komade.		☐ Ograničen period obuke ☐ Jednostavnost	☐ Intenzivan rad ☐ Oružje se seče minimum na 3 mesta, u zavisnosti od tipa ☐ Neefikasnost
3	Spaljivanje	Uništenje SALW otvorenim spaljivanjem uz pomoć kerozina.	Mali Nikaragva	☐ Jeftino i jednostavno ☐ Potpuno vidljivo i simbolično ☐ Ograničeni zahtevi obuke	☐ Intenzivan rad ☐ Zagađenje okoline ☐ Ne naročito efikasno ☐ Neophodne kontrole, ali teško sprovodive
4	Cement	Izlivanje oružja u blokove cementa.		☐ Jeftino i jednostavno ☐ Ograničen period obuke	☐ Moguć uspeh, ali uz vrlo intenzivan rad ☐ Veliki zahtevi deponovanja ☐ Visoki zahtevi transporta do deponije ☐ Teškoće finalnog evidentiranja
5	Gaženje borbenim oklopnim vozilima (AFV)	Upotreba AFV za gaženje i gnječenje SALW.	Republika Srbija	☐ Jeftino i jednostavno ☐ Potpuno vidljivo i simbolično ☐ Ograničeni zahtevi obuke	☐ Ne naročito efikasno ☐ Neophodna kontrola

SER	TEHNIKA / TEHNOLOGIJA	OBJAŠNENJE	PRIMER ZEMLJE	PREDNOSTI	NEDOSTACI
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
6	Sečenje oksiacetilenom ili plazmom	Korišćenje tehnologije sečenja na visokoj temperature kako bi se SALW učinilo neupotrebljivim.	Albanija	☐ Ustanovljen i dokazan metod ☐ Jeftino i jednostavno ☐ Ograničeni zahtevi obuke ☐ Oprema raspoloživa bilo gde u svetu ☐ Održavanje besplatno	☐ Intenzivan rad. (Jedan operativac može obraditi 40 komada oružja na sat) ☐ Rizik da male komponente oružja (zatvarači itd) ne budu uništene
7	Sečenje uz pomoć hidro-abrazivne tehnologije	Upotreba hidro-abrazivne tehnologije sečenja.		☐ Ograničeni zahtevi obuke ☐ Gotova tehnologija ☐ Visok nivo produktivnosti koji se ostvaruje automatizacijom ☐ Bez štete po okolinu	☐ Srednje ulaganje početnog kapitala ☐ Oprema zahteva prevoz u pogodenu zemlju
8	Unistavanje hidrauličnim sekačem ili presom	Korišćenje sistema hidrauličnog sekača i prese.	Australija Kanada Južna Afrika	☐ Ograničeni zahtevi obuke ☐ Gotova tehnologija ☐ Visok nivo produktivnosti koji se ostvaruje automatizacijom ☐ Bez štete po okolinu	☐ Srednje ulaganje početnog kapitala ☐ Oprema zahteva prevoz u pogodenu zemlju
9	Odlaganje u duboko more	Odlaganje SALW u duboke pojaseve okeana.		☐ Tradicionalna tehnika ☐ Efikasno	☐ Ograničenja Oslo konvencije ☐ Bolje po okolinu od mnogih drugih tehnika
10	Detonacija	Uništenje SALW detonacijom uz pomoć brizantnih eksploziva iz donacija.	NATO SFOR NATO KFOR	☐ Potpuno vidljivo i simbolično ☐ Uništenje zagarantovano uz dovoljnu količinu eksploziva iz donacija	☐ Intenzivan rad ☐ Zagađenje okoline ☐ Zahteva visoko obučeni kadar ☐ Skupo u smislu eksploziva od donacija
11	Sečenje metala	Upotreba industrijske tehnologije sečenja metala.	Australija Kanada	☐ Vrlo efikasno ☐ Ograničeni zahtevi obuke ☐ Gotova tehnologija ☐ Visok nivo produktivnosti koji se ostvaruje automatizacijom ☐ Bez štete po okolinu	☐ Visoko ulaganje početnog kapitala ☐ Oprema zahteva prevoz u pogodenu zemlju

SER	TEHNIKA / TEHNOLOGIJA	OBJAŠNENJE	PRIMER ZEMLJE	PREDNOSTI	NEDOSTACI
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
12	Bezbedno skladištenje	Skladištenje vraćenog oružja u sigurno okruženje.	Albanija	☐ Jednostavno i jeftino ☐ SALW se kreće pod direktnom kontrolom nacionalnih organa vlasti ili međunarodnih organizacija	☐ Mogućnost potencijalnog širenja u budućnosti ako usledi značajna promena političkih okolnosti ☐ Zahtev za adekvatnom i sigurnom infrastrukturom